

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТАМГЫН ГАЗАР

**Монгол Улсын 2015 оны төсвийн тухай,
Нийгмийн даатгалын сангийн 2015 оны
төсвийн тухай, Хүний хөгжил сангийн 2015
оны төсвийн тухай хуульд нэмэлт,
өөрчлөлт оруулах тухай
хуулийн танилцуулга**

/УИХ 2015 оны 01 дүгээр сарын 23-ны өдөр баталсан/

Монгол Улсын 2015 оны төсвийн тодотголын үндсэн үзүүлэлт

Нийт орлого

6,632.5 тэрбум ₮

/ДНБ-ийн 27.6 %/

Нийт зарлага

7,837.4 тэрбум ₮

/ДНБ-ийн 32.7 %/

Нийт алдагдал

/ДНБ-ийн 5 %/

1,204.8 тэрбум ₮

Нэгдсэн төсвийн 2015 оны тодотголын үр дүнгийн үзүүлэлт

Тэрбум төгрөг

		2015 он			ДНБ-нд эзлэх хувь	
Арга хэмжээ		Хуулиар баталсан	Тодотгосон	Зөрүү	Хуулиар баталсан	Тодотгосон
1	Орлого	7,160.0	6,632.6	-532.6	30.0	27.6
2	Зарлага	7,599.2	7,837.4	238.2	31.7	32.7
2.1	Урсгал зардал	6,033.2	5,822.7	-210.5	25.2	24.3
2.2	Хөрөнгө оруулалт	1,565.1	2,015.0	449.9	6.5	8.4
2.4	Эргэж төлөгдөх цэвэр зээл	0.8	-0.3	-1.2	0.0	0.0
Нийт тэнцвэржүүлсэн тэнцэл		-439.2	-410.1	29.1	-1.8	-1.7
3	Төсвийн эргэн төлөлтийн хөрөнгө оруулалт	0.0	794.6	794.6	0.0	3.3
Төсвийн эргэн төлөгдөх хөрөнгө оруулалтын оруулсан тэнцэл		-439.2	-1,204.8	765.6	-1.8	-5.0

Монгол Улсын 2015 оны төсвийн тодотголоор орсон өөрчлөлт

Тэрбум төгрөг

Орлогын төрөл		2015		Зөрүү
		бат	тод	.2-1.
Нийт хасагдсан				-833.5
<i>Нийт</i>				-343.1
Дотоодын эдийн засгийн байдлаас	Дотоодын НӨАТ	670.4	400.1	-270.3
	Хувь хүний орлогын албан татвар	562.1	545.9	-16.2
	Нийгмийн даатгалын шимтгэлийн орлого	1,265.9	1,236.3	-29.6
	Үл хөдлөх хөрөнгийн албан татвар	49.6	49.5	-0.1
	Хүү торгуулийн орлого	210.8	187.0	-23.8
	Бусад орлого	55.2	52.2	-3.0
<i>Нийт</i>				-210.0
Импортын бууралттай холбоотойгоор	Импортын барааны НӨАТ	1,105.6	962.8	-142.7
	Импортын гаалийн албан татвар	443.6	376.3	-67.3
<i>Нийт</i>				-280.4
Эрдэс бүтээгдэхүүний биет хэмжээ, үнийн өөрчлөлтөөс	АМНАТ	651.8	426.9	-224.9
	Газрын тосны орлого	324.9	284.9	-40.0
	Агаарын бохирдлын төлбөр	21.8	17.0	-4.8
	Гаалийн тэмдэгтийн хураамж	45.7	35.0	-10.7
Нийт нэмэгдсэн				306.2
Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар		613.4	651.8	38.3
Автобензин, дизель түлшний онцгой албан татвар		23.6	251.6	228.0
Төсөв байгууллагын өөрийн орлого		253.8	275.4	21.6
Өмч хувьчлалын орлого		163.5	181.4	17.9
Гадаад тусламжийн орлого		62.2	62.6	0.4
Нийт өөрчлөлт				-527.4

Урсгал зардал бууруулах арга хэмжээ

	/сая төгрөг/
2.1. Нийгмийн арга хэмжээ	-29,805.0
2.2. Үнэ тогтворжуулах, үйлдвэрлэлийг дэмжих татаас, урамшуулал	-27,985.0
2.3. Бүтцийн өөрчлөлт, цалин хөлс, тэтгэмжтэй холбоотой арга хэмжээ	-30,525.3
2.4. ТЕЗ-ын урсгал зардлыг бууруулах бусад арга хэмжээ	-32,478.5
2.5. Цалин нэмэгдүүлэх эх үүсвэр	+90,000.0

Төсвийн зарлага бууруулах арга хэмжээ

Нийгмийн арга хэмжээ

/сая төгрөгөөр/

Арга хэмжээ	Төсөв 2015	Бууруулах хэмжээ
Нийт	405,316.2	-29,805.0
1/ Оюутны үндэсний тэтгэлэг / 3.0 голч дүнгээс дээш амжилттай/	68,712.0	-33,712.0
2/ Олон нийтийн оролцоонд түшиглэсэн халамжийн үйлчилгээг зорилтот бүлэгт чиглүүлэх	7,411.2	-3,705.6
6/ Хүнс тэжээлийн дэмжлэгийг хамрах хүрээг өргөжүүлэхэд шаардагдах зардлыг нэмж тусгах	10,416.0	+7,612.6

Төсвийн зарлага бууруулах арга ХЭМЖЭЭ

Үнэ тогтворжуулах, үйлдвэрлэлийг дэмжих татаас, урамшуулал

Арга хэмжээ

**2015
төсөв**

**Бууруулах
хэмжээ**

**2015
тод**

Нийт дүн

36,970.0

-27,985.0

8,985.0

3/ Арьс ширний татаасыг үр дүнтэй
нь уялдуулах замаар хамрах хүрээг
оновчтой болгох.

17,970.0

-8,985.0

8,985.0

Төсвийн зарлага бууруулах арга ХЭМЖЭЭ

Нийт	-30,525.3
1. Засгийн газрын тусгай санг татан буулгах	-10,933.9
2. Эрдэм шинжилгээний хүрээлэнгүүдийг өөрчлөн зохион байгуулах	-1,476.2
3. Аж ахуйн тооцоонд шилжүүлэх замаар /7 байгууллага, 592 орон тоог төсвөөс хасах/	-10,924.1
4. Татан буулгах, орон тоо хасах замаар	-141.4
5. Яам, агентлагийн бүтцийг цөөрүүлэх өөрчлөх замаар	-6,316.0

Монгол Улсын 2015 оны төсвийн тодотголын хөрөнгө оруулалтын хэмжээ

тэрбум төгрөг

2015 онд батлагдсан	2015 онд тодотгосон	Бууруулсан
655.4	381.6	273.8

Улсын төсвөөс эргэн төлөгдөх нөхцөлтэйгээр Хөгжлийн
банкны санхүүжилтээр 599.0 тэрбум төгрөгийн 220 төсөл, арга
хэмжээг нэмж хэрэгжүүлнэ.

Орон нутгийн төсвийн үндсэн үзүүлэлт

ОРОН НУТГИЙН 2015 ОНЫ ТОДОТГОСОН ТӨСВИЙН ҮНДСЭН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

		Суурь орлого	Суурь зардал	Үндсэн тэнцэл	Үүнээс: орон нутгийн төсөвт үлдэх	Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн санд төвлөрүүлэх дүн	Санхүүгийн дэмжлэг	Тусгай зориулалтын шилжүүлэг	Аймаг, нийслэлийн хөгжлийн санд олгох орлогын шилжүүлгийн нийт дүн
1	Архангай	6,073.3	19,354.2	-13,280.9	0.0	0.0	13,280.9	35,794.8	5,034.4
2	Баян-Өлгий	5,304.2	18,842.9	-13,538.7	0.0	0.0	13,538.7	43,689.1	4,575.5
3	Баянхонгор	5,913.9	19,395.8	-13,481.9	0.0	0.0	13,481.9	34,799.1	5,900.8
4	Булган	17,204.8	17,944.5	-739.7	0.0	0.0	739.7	25,659.7	4,325.5
5	Говь-Алтай	5,290.0	15,375.4	-10,085.4	0.0	0.0	10,085.4	31,555.8	5,715.9
6	Дорноговь	15,326.0	12,928.5	2,397.5	2,397.5	0.0	0.0	23,963.4	4,741.4
7	Дорнод	10,610.5	16,897.0	-6,286.5	0.0	0.0	6,286.5	27,351.7	5,157.6
8	Дундговь	3,671.1	11,781.8	-8,110.7	0.0	0.0	8,110.7	21,086.8	4,567.0
9	Завхан	5,427.4	17,374.8	-11,947.4	0.0	0.0	11,947.4	32,790.7	4,826.4
10	Өвөрхангай	6,892.6	21,878.1	-14,985.5	0.0	0.0	14,985.5	39,169.0	5,541.3
11	Өмнөговь	56,103.1	18,799.8	37,303.3	18,799.8	18,503.4	0.0	25,831.3	5,632.2
12	Сүхбаатар	6,477.9	13,622.2	-7,144.4	0.0	0.0	7,144.4	24,522.9	4,841.4
13	Сэлэнгэ	14,370.5	19,974.9	-5,604.4	0.0	0.0	5,604.4	39,031.9	4,437.7
14	Төв	11,347.0	21,247.8	-9,900.8	0.0	0.0	9,900.8	37,682.0	4,581.0
15	Увс	5,745.0	18,282.9	-12,537.9	0.0	0.0	12,537.9	36,741.4	4,679.3
16	Ховд	8,304.7	17,690.6	-9,385.9	0.0	0.0	9,385.9	35,387.2	5,219.6
17	Хөвсгөл	8,961.3	27,698.9	-18,737.6	0.0	0.0	18,737.6	50,436.1	5,477.5
18	Хэнтий	6,666.8	17,159.1	-10,492.3	0.0	0.0	10,492.3	30,802.9	4,931.3
19	Дархан-Уул	14,707.9	16,113.1	-1,405.2	0.0	0.0	1,405.2	30,620.6	4,229.8
20	Улаанбаатар	487,232.8	273,200.9	214,032.0	214,032.0	0.0	0.0	273,758.3	24,528.0
21	Орхон	35,811.1	16,481.5	19,329.6	16,481.5	2,848.1	0.0	29,595.0	4,564.4
22	Говь-Сүмбэр	3,813.6	4,208.6	-395.1	0.0	0.0	395.1	7,325.1	3,298.1
Нийт		741,255.5	636,253.2	105,002.3	251,710.8	21,351.6	168,060.1	937,594.8	126,806.1

6.0 тэрбум
төгрөгөөр
бууруулж, **636.2**
тэрбум төгрөг
болсон.

Орон нутгийн төсөвт орсон өөрчлөлт

1.Орон нутагт олгох санхүүгийн дэмжлэг **7.7 тэрбум** төгрөгөөр нэмэгдэж, 168.1 тэрбум төгрөг

2.орон нутагт шилжүүлэх тусгай зориулалтын шилжүүлэг 2.1 тэрбум төгрөгөөр буурч, 937.6 тэрбум төгрөг болсон

Шалтгаан:

- - Бүтцийн өөрчлөлт
- - ЕБС-иудын нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэлийг бууруулсан,
- - эмийн зардлыг орон нутгийн төсөвт тусгасан.

3.Дотоодын НӨАТ-ын хувь хэмжээг буурснаар ОНХНС-аас аймаг, нийслэлийн хөгжлийн санд олгох орлогын шилжүүлгийн дүн 75.2 тэрбум төгрөгөөр буурч 126.8 тэрбум төгрөг тус тус болсон.

Аймаг, нийслэлийн орон нутгийн хөгжлийн сан

АЙМАГ, НИЙСЛЭЛИЙН ОРОН
НУТГИЙН ХӨГЖЛИЙН САНД 2015
ОНД **126.8 ТЭРБУМ** ТӨГРӨГ
ХУВААРИЛАГДАНА.

Дагалдуулан баталсан хуулиудад орсон зарчмын шинжтэй өөрчлөлтүүд

1/ Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж түүний удирдлагын тухай, Монгол Улсын Засгийн газрын тухай, Монгол Улсын яамны эрх зүйн байдлын тухай, Статистикийн тухай, Төрийн албаны тухай, Гаалийн тухай хуулиудад орсон нэмэлт өөрчлөлтөөр

- a/Нийслэл 2-оос илүүгүй, бусад бүх шатны Засаг дарга, Засгийн газрын агентлаг, Улсын Их Хурлаас удирдлага нь томилогддог байгууллага нэг орлогч дарга, эсхүл дэд даргатай, орон тооны зөвлөхгүй байх
- б/бусад бүх шатны төсвийн байгууллага орлогч дарга, эсхүл дэд дарга байх, орон тооны зөвлөхгүй байх,
- в/яамдын газрын дарга орлогчгүй байх асуудлыг шийдвэрлэсэн.

2/ Засгийн газрын тусгай сангийн тухай, Инновацийн тухай, Орон сууцны тухай, Сэргээгдэх эрчим хүчний тухай, Газрын тосны тухай хуулиудад оруулсан нэмэлт, өөрчлөлтөөр **Засгийн газрын тусгай сангуудыг** цөөрүүлэх, татан буулгах, үйл ажиллагааг холбогдох яаманд хариуцуулсан.

3/Нийгмийн халамжийн тухай хуульд оруулсан өөрчлөлтөөр нийгмийн халамжийн зарим арга хэмжээний зардлыг **зорилтот бүлэгт** чиглүүлэхээр болов.

Дагаж баталсан хуулиуд

4/ Төрийн албаны тухай хууль, Боловсролын тухай, Эрүүл мэндийн тухай, Гаалийн тухай, Прокурорын байгууллагын тухай, Шүүгчийн эрх зүйн байдлын тухай, Өрсөлдөөний тухай хуульд оруулсан нэмэлт, өөрчлөлтөөр

төрийн албан хаагчид өндөр настны тэтгэвэрт гарахад салбар бүрд ижил, тэгш зарчим баримтлан нэг удаагийн тэтгэмжийг олгох болсон.

5/ Агаарын тухай, Нийгмийн даатгалын тухай, Төрийн хяналт шалгалтын тухай, Байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн тухай хуульд оруулсан нэмэлт, өөрчлөлтөөр

дүрэмт хувцасны хэрэглээг зогсоох, үнэ тогтворжуулах, үйлдвэрлэл нэмэгдүүлэх зорилгоор олгож байгаа татаас, урамшууллын зардлыг бууруулах асуудлыг шийдвэрлэлээ.

Хүний хөгжил сангийн 2015 оны төсвийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн танилцуулга

Нийт орлого

Хүний хөгжил сангийн төсөвт төвлөрүүлэх орлогын хэмжээг 157.4 тэрбум төгрөгөөр бууруулан 368.9 тэрбум төгрөг төвлөрүүлнэ.

Хүний хөгжил сангийн 2015 оны төсвийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн танилцуулга

Нийт зарлага

- Засгийн газрын бондын төлбөрт 404.9 тэрбум төгрөг, хүүгийн төлбөрт 79.3 тэрбум төгрөг
- 0-18 нас хүртэлх хүүхэд бүрт сар бүр 20.0 мянган төгрөг олгоход 246 тэрбум төгрөг
- Төр хариуцан төлөх эрүүл мэндийн даатгалын шимтгэлд 12.0 тэрбум төгрөг
- Хөрөнгө оруулалтад 5.0 тэрбум төгрөгийг тус тус зарцуулахаар тусгалаа.

Нийгмийн даатгалын сангийн 2015 оны төсвйн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн таницуулга

Нийт орлого, зарлага

- Хүн амын хөгжил, нийгмийн хамгааллын сайдын төвлөрүүлэх орлогын хэмжээг 34.0 тэрбум төгрөгөөр бууруулан 1,418.7 тэрбум төгрөг
- Зардлын хэмжээг 167.4 сая төгрөгөөр бууруулан 1,484.8 тэрбум төгрөгөөр тус тус баталсан.

Нийгмийн даатгалын сангийн 2015 оны төсвйн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн таницуулга

Хуульд дараах өөрчлөлтүүдийг оруулж тусгалаа.

- Нийгмийн даатгалын ерөнхий газрын цалингийн санг 121.6 сая төгрөгөөр бууруулсан.
- Тэтгэмжийн зардлыг 50,3 сая төгрөгөөр нэмэгдүүлсэн.
- Нийгмийн даатгалын байцаагч дүрэмт хувцас өмсөхгүй болсонтой холбогдуулан сангийн үйл ажиллагааны зардлыг 96.0 са төгрөгөөр бууруулсан.

Анхаарал тавьсанд баярлалаа!

Та дээрх хуулиудын талаар илүү ихийг мэдэхийг хүсвэл www.legalinfo.mn хаягаар орж үзнэ үү.
